

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาคุณลักษณะของครูประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในยุคโลกาภิวัตน์ ตามการรับรู้ของตนเอง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาคุณลักษณะของครูประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในยุคโลกาภิวัตน์ ตามการรับรู้ของตนเอง ในด้านบุคลิกภาพ ด้านสมรรถภาพทางวิชาชีพ และด้านคุณธรรม

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครูที่ทำการสอนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2537 จำนวน 430 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 ฉบับ คือ

1. แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 5 สาขา ได้แก่ สาขาการศึกษา สาขาสังคมวิทยา สาขารัฐศาสตร์ สาขาเศรษฐศาสตร์ สาขาวิทยาศาสตร์ เพื่อหาข้อมูลที่น่าเชื่อถือไปใช้ในการสร้างแบบสอบถาม ถ้ามศรระดับประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 สาขา ใช้แบบสัมภาษณ์เหมือนกัน

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขาวิชา ใช้แบบสัมภาษณ์เฉพาะ

สาขาวิชา

แบบสัมภาษณ์เป็นแบบมาตรฐาน (Standardized Interview) สัมภาษณ์เป็นรายบุคคล ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาด้านบุคลิกภาพ ด้านสมรรถภาพทางวิชาชีพ และด้านคุณธรรม นำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เป็นฉบับที่สมบูรณ์ นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาสร้างเป็นแบบสอบถามจำนวน 50 ข้อ

2. แบบสอบถามถามครูประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับคุณลักษณะของครูในยุคโลกาภิวัตน์ โดยสร้างแบบสอบถามครอบคลุม 3 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านสมรรถภาพทางวิชาชีพ และด้านคุณธรรม แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามคุณลักษณะของครูในยุคโลกาภิวัตน์เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 5 ตัวเลือก นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ทดลองใช้กับครูประถมศึกษาที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากรจำนวน 30 คน เพื่อหาความเที่ยงของแบบสอบถาม นำไปใช้กับตัวอย่างประชากรจำนวน 488 คน ซึ่งได้รับแบบสอบถามคืนมา 430 คน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นครูที่ทำหน้าที่สอนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2537 เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยมีอายุอยู่ในช่วง 41 - 50 ปี มากที่สุด สำหรับระดับการศึกษา ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ครูจำนวนมากที่สุดจะทำหน้าที่สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 และจะสอนในกลุ่มทักษะภาษาไทยและกลุ่มทักษะคณิตศาสตร์

ตอนที่ 2 คุณลักษณะของครูประถมศึกษา ในยุคโลกาภิวัตน์ มีคุณลักษณะที่สำคัญ 3 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านสมรรถภาพทางวิชาชีพ และด้านคุณธรรม เมื่อพิจารณาแยกตามคุณลักษณะแต่ละด้าน ได้ผลสรุปดังนี้

1. คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ แบ่งออกเป็น 2 คุณลักษณะด้วยกันคือ

1.1 ด้านบุคลิกภาพ ครูประถมศึกษาที่มีคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ

ปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ เป็นคนรักธรรมชาติรักเพื่อนมนุษย์รักศิลปะ เป็นผู้ใช้เหตุผล รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นในการทำงานและการดำเนินชีวิต ยอมรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ใช้ความคิดความรู้และปัญญาในการแก้ปัญหา อดทนต่อความยากลำบากในการทำงาน มีความเชื่อมั่นในตนเอง ช่างสังเกตมีเป้าหมายในการทำงานและมุ่งมั่นในความสำเร็จ ยอมรับและปรับตัวกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง มีการเตรียมการล่วงหน้าเสมอทั้งในการคิดและการปฏิบัติ ใช้ปัจจัยในสิ่งที่จำเป็น กล้าคิดกล้าทำในการสร้างสรรค์อย่างเหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย อดทนต่อสิ่งที่ไม่พอใจไม่ถูกใจ สุขุมเยือกเย็นแต่ไม่เฉื่อยชา

1.2 ด้านกิจลักษณะ โดยเฉลี่ยครูประถมศึกษาที่มีคุณลักษณะ

ด้านกิจลักษณะอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีคุณลักษณะด้านกิจลักษณะปฏิบัติในระดับมาก คือ กระตือรือร้นและตื่นตัวอยู่เสมอกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็วและถูกต้อง อ่านและวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารเป็นประจำ รู้วิธีการแสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ รับรู้เท่าทันสภาพสังคมและสถานการณ์ของโลก ติดตามปัญหาความเคลื่อนไหวของโลกทั้งที่เป็นสากลและสภาพแวดล้อมของเด็ก ด้านกิจลักษณะที่ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง คือ ปรับตัวและอยู่ร่วมกับคนต่างชาติต่างวัฒนธรรมได้อย่างสันติ

2. คุณลักษณะด้านสมรรถภาพทางวิชาชีพ โดยเฉลี่ยแล้วครูประถมศึกษา

มีคุณลักษณะด้านสมรรถภาพทางวิชาชีพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีคุณลักษณะด้านสมรรถภาพทางวิชาชีพที่ปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดคือ กระตือรือร้นและตั้งใจในการสร้างวินัยและความต้องการในการเรียนรู้ต่อไป ใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้องทั้งฟัง พูด อ่าน และเขียน เป็นผู้แนะนำแหล่งความรู้ เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว ค้นคว้าหาความรู้ที่นอกเหนือจากตำราเรียน ฝึกทักษะในการตั้งคำถาม เพื่อให้เด็กเกิดกระบวนการคิดและสามารถปรับคำถามได้เหมาะสมกับสถานการณ์ เน้นเทคนิคการสอนโดยใช้วิธีคิดเชิงวิทยาศาสตร์ วิเคราะห์รวบรวมและแก้ปัญหา ฝึกทักษะในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม ใช้เทคโนโลยีได้เหมาะสมกับงานและคุ้มค่ากับเงินที่ลงทุนศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาเด็ก อย่างสม่ำเสมอ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ พัฒนาทักษะในการจัดการแม้ว่าจะมีอุปสรรคเรื่องงบประมาณ เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น เห็นคุณค่าและสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีกับภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ สำหรับคุณลักษณะ

ด้านสมรรถภาพทางวิชาชีพปฏิบัติในระดับปานกลาง ได้แก่ ท้าวจัยในชั้นเรียนเพื่อค้นหาเทคนิคกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นและคุณลักษณะด้านสมรรถภาพทางวิชาชีพปฏิบัติในระดับน้อย คือ รู้ภาษาต่างประเทศและเข้าใจวิธีการใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเอง เช่น คอมพิวเตอร์ในการเรียนการสอน

3. **คุณลักษณะด้านคุณธรรมของครูประถมศึกษา** โดยเฉลี่ยแล้วมีคุณลักษณะด้านคุณธรรมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อพบว่า มีคุณลักษณะด้านคุณธรรมที่ปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่และมีความจริงใจต่อผู้อื่น สำหรับคุณลักษณะด้านคุณธรรมที่ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ภูมิใจในความเป็นไทยผสมผสานสิ่งที่ดีงามแบบไทยกับสิ่งที่ดีงามจากวัฒนธรรมอื่น มีความรักและศรัทธาในอาชีพของตนเอง เคารพในระเบียบของสังคม เช่น กฎจราจร มีวินัยในตนเอง เคารพและปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบของสังคม มีความปรองดองในการอยู่ร่วมกับเพื่อนมนุษย์ เตือนตนเองไม่ให้หลงใหลไปกับวัตถุนิยมที่วัดความเป็นคนจากเงินและฐานะ อนุรักษ์และบำรุงธรรมชาติทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม มีคุณธรรมและเห็นความสำคัญในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นเป็นสิ่งที่จำเป็นได้แก่ พรหมวิหาร 4 (เมตตา, กรุณา, มุทิตา, อุเบกขา) ตัดสินปัญหาในชีวิตประจำวันอย่างมีเหตุผล เป็นผู้มีใจกว้างเปิดโอกาสและให้ความช่วยเหลือ ผู้กำลังประสบปัญหาหรือค้อยกว่าเสมอ ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างไปจากตน มีความรับผิดชอบกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นเมื่อเกิดปัญหาด้านคุณธรรมที่มีผลต่อส่วนรวม มีสุขภาพจิตที่แจ่มใส

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลสรุปการวิจัย ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลใน 3 ด้าน ที่สำคัญ คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านสมรรถภาพทางวิชาชีพ และด้านคุณธรรม ซึ่งมีสาระสำคัญของการอภิปรายผลดังนี้

1. **คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ** แบ่งออกเป็น 2 คุณลักษณะด้วยกัน คือ

1.1 **ด้านบุคลิกภาพ** จากการวิจัยพบว่าครูประถมศึกษา มีคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพอยู่ในระดับมากทั้งหมด ได้แก่ เป็นคนรักธรรมชาติ รักเพื่อนมนุษย์ รักศิลปะ ยอมรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นใช้ความคิด ความรู้ และปัญญาในการแก้ปัญหา ยอมรับและปรับตัวกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง มีการเตรียมการล่วงหน้าเสมอทั้งในการคิดและการปฏิบัติ ซึ่งเป็นคุณลักษณะ

ที่สอดคล้องกับครูในยุคโลกาภิวัตน์ที่ เทียนชัย วงศ์ชัยสุวรรณ (2537) กล่าวไว้ว่า ครูในยุคนี้ ต้องพัฒนาตนเองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่ซับซ้อน รวดเร็ว และผันผวน ครูในฐานะประชากรโลก ล้วนมีชีวิตอยู่ในโลกเดียวกัน เผชิญกับวิกฤตการณ์โลกที่ไม่ต่างกันมากนัก ประชาชนทุกมุมโลก ต้องประสพพลังของความรู้ ความเข้าใจและวิถึญาณแห่งความรักที่มนุษย์มีต่อมนุษย์ต่อสังคม และต่อธรรมชาติ ส่วนคุณลักษณะที่อยู่ในระดับมากในด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ช่างสังเกต มีเป้าหมายในการทำงานและมุ่งมั่นในความสำเร็จก็เป็นคุณลักษณะของครูที่ เนงลักษณ์ พหลเวชธี และคณะ (2537) กล่าวถึงว่า ครูในสังคมต้องมีจรรยาในการเรียนรู้มีความอดทนและสมาธิ ในการทำงานอย่างเดียวยาวได้นาน ๆ และ สมาน-สุนัน อมรวิวัฒน์ (2535) ได้กล่าวถึงครูว่า ต้องมีความมั่นใจในตนเอง (Confident) ใช้ภาษาและแสดงความคิดเห็นที่สนับสนุนหรือตอบโต้ อย่างมีเหตุผล และคุณลักษณะของครูในการใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็น ก็สอดคล้องกับคำกล่าวของ แล ดิลกวิทยรัตน์ (2537) ที่กล่าวถึงวิถีชีวิตของครูในยุคโลกาภิวัตน์ ต้องทำความเข้าใจ ว่าอะไรเป็นความจำเป็น และอะไรเป็นความต้องการ ก็จะสามารถวางตัวได้ถูกเพราะความ ต้องการ (Want) ไม่ใช่ความจำเป็นเสมอไป มนุษย์ต้องการเพียงสิ่งสนองความจำเป็น แต่ถ้าเลยจากความจำเป็น เราก็มักเรียกว่าความต้องการ ซึ่งถ้าโยงเข้าศาสนาพุทธความ ต้องการนั้น คือ กิเลส ตัณหา ซึ่งเกินความจำเป็นที่จะต้องดำรงชีวิต สังคมปัจจุบันมีแนวโน้ม เป็นวัตถุนิยมมากขึ้น กระตุ้นให้คนมีความต้องการสูงกว่าความจำเป็นหรือพยายามที่จะทำให้ ความต้องการกลายเป็นความจำเป็น ความฟุ้งเฟ้ออยู่เป็นสิ่งที่จำเป็น ครูต้องรู้เท่าทันโดยเป็น ึ่งแบบอย่างที่ดีให้กับเด็กรวมทั้งนำเอาศาสนาหรือสัจธรรมทางศาสนามาแปลงเป็นคำพูดสมัยใหม่ ผ่านกระบวนการศึกษาที่ได้จัดเตรียมปรับปรุงให้เหมาะสมกับความรับรู้ของสังคม เพศ และวัย ของนักเรียน มีความจำเป็นมากขึ้นในการสร้างพลังให้กับอำนาจทางศีลธรรม เพื่อที่จะจุดรั้งไม่ให้ ้เข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์อย่างขาดสติ ประกอบ สุปรัตน์ (2537) กล่าวไว้ว่า ครูในยุคนี้ต้องพัฒนา ตนเอง มองเห็นการเปลี่ยนแปลงในชีวิตเป็นความสนุก คิดและทำในลักษณะเตรียมการล่วงหน้า ทำความเข้าใจในสังคมอนาคตพร้อมจะพัฒนาสังคมอนาคตที่ดีที่เหมาะสม พยายามมองไปข้างหน้า ให้ไกล

1.2 **ด้านกิจลักษณะ** จากการวิจัยพบว่าครูประถมศึกษาที่มีคุณลักษณะด้านกิจลักษณะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการรับรู้เท่าทันสภาพสังคมและสถานการณ์ของโลก กระตือรือร้น และตื่นตัวอยู่เสมอเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็วและถูกต้อง อ่านและวิเคราะห์ข้อมูล ข่าวสารเป็นประจำ รู้วิธีการแสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ติดตามปัญหา ความเคลื่อนไหวของโลกทั้งที่เป็นสากล และสภาพแวดล้อมของเด็ก สอดคล้องกับที่ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ (2538) กล่าวได้ว่า สังคมทั่วโลกรวมทั้งสังคมไทยจะเป็น สังคมการเรียนรู้ ความรู้จะทำให้คิดเป็นและทำเป็น เชี่ยวชาญทั้งในเนื้อหาและวิธีแสวงหา ความรู้ รู้จริง ขณะเดียวกันก็ใช้ความรู้ที่นำมาปฏิบัติจริงได้ ผู้รู้ไม่เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีความสุขจากการเรียนรู้และใช้ความรู้ รวมทั้งได้ใช้ประโยชน์จากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี สารสนเทศ การใช้ประโยชน์อิเล็กทรอนิกส์ โทรสาร คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ไร้สาย ทำให้คน ทั่วโลกสามารถติดต่อกันได้อย่างกว้าง ได้รับข้อมูลข่าวสาร ความรู้ต่าง ๆ เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว คนจะมีความคิดกว้างไกล สนใจใคร่รู้สถานการณ์ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของโลก มีความ กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ สั่งสอน อยากรู้ และรู้จักแสวงหาคำตอบท่ามกลางข่าวสารข้อมูลจาก สังคมสารสนเทศ รู้จักคิด รู้จักวิเคราะห์แสดงความคิดเห็นอย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ มีความคิดในเชิงวิพากษ์โดยใช้วิจารณญาณกับวินิจฉัยที่มีอยู่ เลือกใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์ เพื่อการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิต เฝือกกับการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ได้ บุคคลที่ จะเป็นแบบอย่างที่ดีของคนในสังคมการเรียนรู้ดังกล่าว คือ ครูซึ่งคอยติดตามความเคลื่อนไหว ของข่าวสาร รวมทั้งคอยแนะนำหรือชี้แนะความรู้ให้เด็กเรียน ให้ทันกับยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งข่าวสาร มีความสำคัญตามคุณลักษณะของครูในยุคสังคมข่าวสาร สมาน-สมน อมรวิวัฒน์ (2535) ได้กล่าวว่า ครูต้องเป็นคนที่สนใจใฝ่รู้ ตื่นตัวอยู่เสมอ กระฉับกระเฉงรับรู้ข่าวสารเผชิญ ความเปลี่ยนแปลงครูต้องเป็นคนที่รอบรู้ข่าวสาร เหตุการณ์ปัญหาของสังคม รู้จักใช้วิจารณญาณ วินิจฉัยตามความรู้และประสบการณ์ของตน

2. **คุณลักษณะด้านสมรรถภาพทางวิชาชีพ** จากการวิจัยพบว่าครูประถมศึกษา มีคุณลักษณะด้านสมรรถภาพทางวิชาชีพโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่น ค้นคว้าหาความรู้ที่ นอกเหนือจากตำราเรียน เป็นผู้ชี้แนะแหล่งความรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว กระตือรือร้นและให้กำลังใจในการสร้างวินัยและความต้องการในการเรียนรู้ต่อไป เพราะเป็น หน้าที่ของครูที่ต้องปฏิบัติ และรับผิดชอบในโรงเรียนเป็นประจำอยู่เสมอ โดยเฉพาะในสภาพ

ปัจจุบันนี้ครูต้องปรับตัวให้เข้ากับสังคมการเรียนรู้ และสามารถนำความรู้มาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้ ความรู้ที่กล่าวถึงหมายถึงการเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ (Learning how to Learn) กระบวนการเรียนการสอนของครูจึงต้องปรับเปลี่ยนจากการถ่ายทอดความรู้ เป็นการแนะนำให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีการสนับสนุนทั้งจากรัฐและสถานศึกษาในการนำเทคโนโลยีสื่อสารมาใช้ในการศึกษา เช่น Computer net work ทำให้ผู้เรียนค้นคว้าสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองสะดวกรวดเร็ว และทันกับความต้องการ นอกจากนี้ สุริชัย หวันแก้ว (2538) ยังกล่าวถึงคุณลักษณะของครูในยุคโลกาภิวัตน์ว่าต้องรู้จักชี้แนะแหล่งความรู้ เข้าใจความเป็นไปของแหล่งความรู้ที่จะให้เด็กไปค้นหาแสวงหา และให้เด็กรู้จักคิดวิเคราะห์ข้อเท็จจริงที่ผ่านเข้ามา ส่วนคุณลักษณะครูที่อยู่ในระดับมาก เรื่องการศึกษาหาความรู้ที่เกี่ยวกับจิตวิทยาเด็กอย่างสม่ำเสมอ การฝึกทักษะในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม การฝึกทักษะในการตั้งคำถาม เพื่อให้เด็กเกิดกระบวนการคิด และสามารถปรับคำถามได้เหมาะสมกับสถานการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับ สีลาภรณ์ นาครทรรพ (2538) ที่กล่าวถึงความรู้ความสามารถของครูว่าต้องมีความรู้เกี่ยวกับตัวเด็ก อ่านลักษณะเด็กให้ออกเพราะเด็กแต่ละคนไม่เหมือนกัน เอาใจใส่เด็ก รู้ว่าจะใช้วิธีสอนให้คำพูดและวิธีการกระตุ้นให้เด็กแต่ละคนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างไร ต้องใช้เทคนิครวมทั้งกิจกรรมอะไรบ้าง ขณะเดียวกันครูจะต้องมีความสามารถในการตั้งคำถามและกระตุ้นเด็กให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ บอคำถามให้เด็กเพื่อให้เกิดความมอกงามสามารถคิดในเชิงเป็นเหตุเป็นผล รวมทั้งเน้นให้เด็กรู้จักทำงานเป็นกลุ่มโดยเฉพาะการพัฒนาประเทศไทยยุคโลกาภิวัตน์ คุณลักษณะเหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง และคุณลักษณะครูที่อยู่ในระดับมากในเรื่อง การใช้เทคโนโลยีได้เหมาะสมกับงานและคุ้มค่ากับเงินที่ลงทุน พัฒนาทักษะในการจัดการแม้ว่าจะมีอุปสรรคเรื่องงบประมาณ เพื่อให้การทำงานนั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น เห็นคุณค่าและสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีกับภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะของครูในสังคมสมัยใหม่ที่ ประกอบ สุปรัดน์ (2537) และ นางลักษณ์ พหลเวชธ์ และคณะ (2537) กล่าวถึงครูว่าครูต้องมีความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อที่จะทำให้เข้าใจ เรื่องสมัยใหม่ฝึกฝนตนเอง ให้มีความสามารถที่หลากหลาย เช่น การใช้คอมพิวเตอร์ใช้ระบบติดต่อสื่อสารด้วยเทคโนโลยีต่าง ๆ และมีทักษะในการจัดการซึ่งเป็นเรื่องจำเป็นสำหรับครูเป็นอันมาก เพราะจะทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพประกอบกิจการได้กว้างขวางสามารถสร้างงานได้เอง

3. **คุณลักษณะด้านคุณธรรม** จากการวิจัยพบว่าครูประถมศึกษาให้คุณลักษณะด้านคุณธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะเรื่องมีสุขภาพจิตที่แจ่มใส ตัดสินปัญหาในชีวิตประจำวันอย่างมีเหตุผล มีความปรองดองในการอยู่ร่วมกับเพื่อนมนุษย์ ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างไปจากตน มีคุณธรรมและเห็นความสำคัญในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น เป็นสิ่งจำเป็น ได้แก่ พรหมวิหาร 4 (เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา) เป็นผู้มีความใจกว้างเปิดโอกาสและให้ความช่วยเหลือผู้กำลังประสบปัญหาหรือด้อยกว่าเสมอ เคารพในระเบียบของสังคม เช่น กฎจราจร มีวินัยในตนเอง เคารพและปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบของสังคม มีความรักและศรัทธาในอาชีพของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับที่ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ (2538) กล่าวถึง คุณลักษณะของครูไทยในสังคมอนาคตจะต้องมีจริยธรรมในการอยู่ร่วมกัน คือ การมีขันติธรรม มีวินัยในตนเอง เคารพกฎหมาย และกฎระเบียบของสังคม รู้จักเคารพในสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อการกระทำและหน้าที่การงาน เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ เสียสละ มีความละเอียดต่อการทำชั่ว มีน้ำใจเมตตากรุณาต่อกัน อดทน หนักแน่น รู้จักควบคุมอารมณ์ ใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น นอกจากนี้ ชุมพล หลีกชัย (2525) ได้ให้ความคิดเห็นว่า คุณลักษณะของครูด้านคุณธรรมเป็นสิ่งที่จำเป็นมากกว่าคุณสมบัติด้านอื่น ๆ โดยครูต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตมีความรับผิดชอบในหน้าที่การสอน และ น้อย อัฐธรรมรัตน์ (2525) ได้ศึกษาลักษณะของครูที่ควรพิจารณายอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา ส่วนคุณลักษณะด้านคุณธรรมที่มีผลต่อส่วนรวม ตามที่ สุริชัย หวันแก้ว (2538) กล่าวถึงครูว่า จะต้องมีความกล้าหาญทางจริยธรรม รับผิดชอบและแสดงจุดยืนทางจริยธรรม นอกจากนั้น คลีฟ แอล กราฟตัน (Cleop L. Grapton, 2537) ยังกล่าวว่าครูในยุคใหม่ต้องยอมรับว่าอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ท้าทาย มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างมหาศาลและรวดเร็ว ครูต้องมีการอุทิศตนตั้งใจและเชื่อมั่นในสิ่งที่ทำอย่างจริงจัง มีความกล้าและพยายามในสิ่งที่ตนควรจะทำ สำหรับคุณลักษณะด้านคุณธรรมในการเตือนตนเองไม่ให้หลงไหลไปกับวัตถุนิยมที่วัดความเป็นคนจากเงินและฐานะ ก็เป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญสำหรับการศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์ที่ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ (2538) กล่าวถึง เป้าหมายของการศึกษาต้องมุ่ง "สนองปัญญา มากกว่าตีตรา" และ มุ่งพัฒนา "วุฒิของความเป็นมนุษย์ (Human Cradentials) ที่วัดไม่ได้ด้วยกระดาษ" เพื่อส่งเสริมให้คนมีคุณธรรมต่อกัน และต้านกระแสวัตถุนิยมที่วัดความเป็นคนจากเงินและฐานะ ซึ่งเป็นสภาพที่จะก่อให้เกิดรอยร้าวที่ไม่พึงปรารถนาในสังคมและคุณลักษณะด้านคุณธรรมในเรื่อง การอนุรักษ์และบำรุงธรรมชาติทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับ

ปรัชญาของคานธี (อ้างถึงใน ลิปพนธ์ เกตุทัต : 2538) ซึ่งกล่าวไว้ว่า "ธรรมชาติ
สร้างสรรค์ทรัพยากรมาเพื่อให้นักชายุ่ทุกคนอยู่ได้อย่างพอดี แต่ไม่มีมากพอให้นักชายุ่ทุกคนได้
จนจวหาประโยชน์" ดังนั้น สังคมไทยจึงควรจะดำเนินชีวิตแบบผสมกลมกลืนไม่เอาเปรียบ
ธรรมชาติ หมายถึง การกินพอดี อยู่พอดี ไม่แสวงหาหรือจกจวหาประโยชน์จากธรรมชาติ
อันเป็นวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับแนวคิดในเรื่อง การรู้จักประมาณ และบุคคลสำคัญที่จะเป็น
แบบอย่างรวมทั้งปลูกฝังคุณลักษณะดังกล่าวให้เกิดขึ้นกับ เด็กและเยาวชนได้ดีที่สุดก็คือครู

4. **คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ (กิจลักษณะ)** จากการวิจัยพบว่าครูประถมศึกษา
มีคุณลักษณะด้านกิจลักษณะอยู่ในระดับปานกลาง เรื่องการปรับตัวและอยู่ร่วมกับคนต่างชาติ
ต่างวัฒนธรรมได้อย่างสันติ ซึ่งน่าจะปฏิบัติในระดับมาก ครูจึงควรพัฒนาตนเองในเรื่องนี้ให้มาก
ตามแนวคิดของ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ (2538) ได้กล่าวถึงสังคมไทยที่กำลังเข้าสู่
ความเป็นนานาชาติ เปิดรับวัฒนธรรมจากต่างชาติ การเข้าถึงความหลากหลายและความเป็น
นานาชาติ จะช่วยให้คนเข้าใจและอยู่ร่วมโลกกันได้ดีขึ้น เมื่อมีความเข้าใจคนอื่น ก็จะเข้าใจ
ตนเองได้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการส่งเสริมด้านการศึกษาของ UNESCO (2534) ที่มุ่งส่งเสริม
ความเข้าใจ ความอดทนและมิตรภาพระหว่างประเทศ ระหว่างเชื้อชาติและศาสนามีโครงการ
โรงเรียนทดลอง เพื่อให้นักครูพัฒนาวิธีสอนใหม่ ๆ ตลอดจนสื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ
เพื่อส่งเสริมความเข้าใจระหว่างประเทศ มีโครงการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ได้ระหว่าง
ประเทศสมาชิกโดยมีการจัดเข้าค่ายร่วมกัน เรียนภาษาต่างประเทศและวัฒนธรรมประเพณี
ของชาติอื่น ๆ โดยสอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่าครูเป็นผู้กำหนดอนาคต เนื่องจากครูมีโอกาส
เข้าถึง เด็กและเยาวชนในช่วงอายุที่ได้รับอิทธิพลจากสังคมมากที่สุด อนาคตของทุกประเทศ
และมนุษยโลกโดยรวม จะขึ้นอยู่กับโลกทัศน์ เจตคติ ค่านิยม และมาตรฐานพฤติกรรมที่ครู
จะปลูกฝังให้แก่เด็กและเยาวชน

5. **คุณลักษณะด้านสมรรถภาพทางวิชาชีพ** จากการวิจัยพบว่าครูประถมศึกษา
มีคุณลักษณะด้านสมรรถภาพทางวิชาชีพอยู่ในระดับปานกลาง คือ การทาวิจัยในชั้นเรียน
เพื่อค้นหาเทคนิคกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งครูควรจะปฏิบัติ
ในระดับมากเพราะปัจจุบันมีการกำหนดตำแหน่งทางวิชาการให้ครู เพื่อให้นักครูต้นตัวศึกษา
ค้นคว้าทาวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน แต่เนื่องจากครูส่วนใหญ่มีอายุมากและ
จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ยังขาดความรู้และวิธีการศึกษาหาความรู้ในการทาวิจัย ถึงแม้ว่า

จะมีการจัดฝึกอบรมวิธีการศึกษาหาความรู้เป็นประจำก็ยังไม่เพียงพอ และครูส่วนใหญ่ยังไม่กล้าทำ สำหรับคุณลักษณะด้านสมรรถภาพทางวิชาชีพที่อยู่ในระดับน้อย เรื่องการรู้ภาษาต่างประเทศและเข้าใจวิธีการใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเอง เช่น คอมพิวเตอร์ในการเรียนการสอน จากการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่มีระดับอายุอยู่ในช่วง 41 - 50 ปี ซึ่งในขณะที่ครูได้รับการศึกษานั้นเทคโนโลยีด้านสารสนเทศยังไม่แพร่หลาย และไม่ได้บรรจุในหลักสูตรและการเรียนการสอนขณะนั้น จึงทำให้ครูประหมัดศึกษาหาความรู้และประสบการณ์ในการใช้เครื่องมือด้านสารสนเทศและคอมพิวเตอร์ แต่ในปัจจุบันได้มีการบรรจุในหลักสูตรการเรียนการสอนของนักเรียน จึงทำให้ครูบางส่วนต้องมีความรู้ ตลอดจนถึงปัจจุบันทั้งในหน่วยงานของรัฐและเอกชน ได้มีการจัดอบรมความรู้ด้านสารสนเทศและอุปกรณ์ต่าง ๆ อีกทั้งในปัจจุบันราคาของอุปกรณ์ด้านสารสนเทศมีราคาถูกลงมาก จนสามารถซื้อไว้ใช้ในบ้านได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กาจจิต มงคลกุล (2537) ที่กล่าวถึงครูในยุคโลกาภิวัตน์ว่าต้องยอมรับว่าสังคมที่เราอยู่นั้นต้องแข่งกับคนอื่น ครูต้องใฝ่รู้ใฝ่หาความสามารถที่จำเป็นต่อตัวเอง เช่น ต้องมีความรู้หลาย ๆ อย่างเกี่ยวกับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ที่จะทำให้อยู่รอดได้ในระยะยาว ต้องมีความรู้ในด้านภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี ซึ่งเป็นภาษาสากลที่มีความสำคัญมากขึ้น เพื่อรองรับการขยายตัวทางเทคโนโลยีสื่อสารที่ทันสมัย มีผลทำให้เศรษฐกิจของประเทศเข้าสู่ความเป็นนานาชาติ เป็นศูนย์กลางของอุตสาหกรรมและบริการมากขึ้น ผลจากการศึกษาจะส่งผลให้ครูมีความสามารถในการประกอบอาชีพใฝ่ใจในการพัฒนาทักษะ เทคนิคต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการทำงาน มีความรู้ ความสามารถในวิชาชีพของตนเองอย่างแท้จริง

6. คุณลักษณะด้านคุณธรรม จากการวิจัยพบว่าครูประหมัดศึกษามีคุณลักษณะด้านคุณธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด ในเรื่อง ความเป็นผู้มี ความซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่และมีความจริงใจต่อผู้อื่น เป็นคุณลักษณะที่ต้องการอย่างมากในยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งครูจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียน เพราะครูไม่เพียงจะเป็นผู้ให้ความรู้แก่นักเรียนเพียงอย่างเดียว แต่ควรจะให้ความรู้ด้านจิตพิสัยแก่นักเรียนด้วย ทั้งนี้สอดคล้องกับข้อควรปฏิบัติของผู้มีอาชีพครูของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช (อ้างถึงใน สกสทธรศนศึกษา : 2535) ได้ทรงพระราชทานพระบรมราโชวาทแก่ครูไว้ว่า "ความเป็นครูนั้นประกอบขึ้นด้วยสิ่งที่มีคุณค่าสูงหลายอย่าง ได้แก่ ความดีคือความสุจริต ความเมตตากรุณาเห็นใจ และปรารถนาดีต่อผู้อื่น โดยเสมอหน้า ความสามารถที่จะเผื่อแผ่และถ่ายทอดความรู้ความดีของตนไปยังผู้อื่นอย่างได้ผล

ผู้ที่ได้รับแสงสว่างแห่งความเป็นครูชวย้อมกายใจแล้วจึงเป็นผู้เฝ้าหาความรู้ เฝ้าหาความดี ทั้งตั้งใจและเต็มใจที่จะช่วยเหลือสนับสนุนผู้อื่นโดยบริสุทธิ์ จะประกอบกิจการใดก็จะทำให้ กิจการนั้นดำเนินไปโดยสะดวกราบรื่น และสำเร็จประโยชน์ที่มุ่งหมายได้โดยสมบูรณ์ ผู้ที่มีความ เป็นครูสมบูรณ์ในตัว นอกจากจะมีความดีด้วยตนเองแล้ว ยังจะช่วยให้ทุกคนที่มีโอกาสเข้ามา สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบรรลุถึงความดีความเจริญไปด้วย"

ท้ายที่สุด ในภาพรวมคุณลักษณะของครูประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครในยุคน โลกกาภิวัตน์ได้มีการรับรู้ของตนเอง อยู่ในระดับมากทุกด้าน เป็นคุณลักษณะที่สามารถรองรับ สภาพที่จะเป็นไปในอนาคตของสังคมโลกและสังคมไทยได้ เนื่องจากอนาคตของสังคมไทย เป็นสังคมอุตสาหกรรมมีการอพยพย้ายถิ่นจากชนบทเข้าสู่เมืองมากขึ้น มีการพัฒนาความก้าวหน้า ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศเป็นไปอย่าง รวดเร็ว การแข่งขันทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศเป็นไปอย่างเข้มข้นและรุนแรงยิ่งขึ้น ดังนั้น การดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงของสังคมไทยในประชาคมโลก จึงจำเป็นอย่างยิ่ง ที่เราจะต้องพัฒนาความเข้าใจความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันกับนานาประเทศ มีการปรับตัวและ อยู่ร่วมกับชนต่างชาติ ต่างภาษา ต่างวัฒนธรรมได้อย่างสันติและพึงถือว่าชีวิตที่มีความสุข คือชีวิตที่มีการเรียนรู้ จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ครูประถมศึกษาควรจะพัฒนาคุณลักษณะเพิ่มเติม ในด้านปรับตัวและอยู่ร่วมกับคนต่างชาติต่างวัฒนธรรมได้อย่างสันติ การพัฒนาเทคนิคการเรียน การสอนและความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ อุปกรณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเอง เช่น คอมพิวเตอร์ เพื่อสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในยุคโลกาภิวัตน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นสุข

ข้อเสนอแนะจากผลงานวิจัย

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. กรุงเทพมหานครควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการอย่างสม่ำเสมอในการทำวิจัย ในชั้นเรียน และติดตามประเมินผลการนำผลวิจัยไปใช้อย่างต่อเนื่อง
2. โรงเรียนควรจัดโครงการให้ครูทุกกลุ่มวิชาได้ฝึกฝนภาษาอังกฤษอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีโอกาสทำงานร่วมกับชาวต่างชาติ เช่น มีอัตราสำหรับชาวต่างประเทศที่จะทำการสอน ภาษาอังกฤษในโรงเรียน

3. โรงเรียนควรจัดหาคอมพิวเตอร์มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนโดยมี
การวางแผนระยะยาว ในการส่งครูเข้าอบรมและจัดสร้างโปรแกรมการเรียนการสอนในวิชา
ต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับสติปัญญาและความสามารถของเด็กนักเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูในยุคโลกาภิวัตน์กับครูในสังกัดอื่น อาทิ
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน